

SZARVASI LAPOK

A TÁRSADALOM, KÖZGAZDASÁG ÉS IRODALOM KÖRÉBŐL.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt 25 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

MEGJELENIK

hetenkint egyszer, vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Főiskola utca, 26. szám hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Szikes Antal könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek, hirdetések és minden a kiadóhivatalt érdeklő közlemények küldendők.
Nyiltérben egy sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.
Egyes szám kapható a nyomdában.

A mi iparunk érdekében.

Mióta városunkban megindult az erdélyi ipar pártolásának mozgalma, azóta itt-ott aggodalmas szavak ejtetnek ki, azt a kérdést vetvén fel, nem fog-e ezen jótékony-célú törekvés a mi iparunknak ártani?

Megnyugtatóul mindenképp előt kell jelenenünk, hogy nem vagyunk hajlandók elhinni, hogy volna városunkban bárki is, ki egy távolabb eső, habár hazai ipart óhajtana pártolni oly áron, hogy ezáltal saját városának iparát tenné tönkre, vagy hacsak megnehezítené is a mi különben is nehezen boldoguló iparosaink megélhetését. Orvoslása saját bajunknak, ha van, mindenkor elébb való, mint másnak baja.

Az alakulandó társulat, egyesület vagy szövetséget — még nem tudjuk miként fog szerveződni — kell hogy jelszólul első helyen azt mondja ki: tenni, de a mi iparosaink károsítása nélkül! Ezt pedig annál inkább kell hangsúlyoznunk és ez irányban működünk, mert tagadhatatlan, a mi iparunkban utóbbi évtizedekben hanyatlás állott be. Egyes iparágak városunkban egészen megszűntek a nélkül, hogy azok helyett más iparágak támadtak volna. Vannak megint olyan iparágak, melyekről el lehet mondani, hogy haldoklanak, mert nem-e azt bizonyítja már az a körülmény is, hogy azon iparágban egyetlen tanoncz sincs, nincs szülő a ki arra az iparágra adná a

fiát, vagy a mester azon iparág mellett tanonczot tartani képes volna.

Városunkban összesen egyre-másra hatszázhatvan—hetven önálló iparos található. Ha már most ezen számnak iparágak szerint való beosztását tekintjük, nagy aránytalanságokat fogunk találni. Az egész számnak majdnem harmadrészét a csizmadiák és cipészek teszik ki, egy jelentékeny szám esik a szabók, kovácsok és asztalosokra, a fennmaradt szám fogja adni a többi iparosokat együtt véve mind.

De lássuk az iparágakat tüzetesebben.

Nem akarjuk mi iparágainkat a felföldi vagy hazánk nyugati határán fekvő élénkebb iparú városok iparával összehasonlítani, tudjuk mi azt hogy alföldi városainknak sajátos azoktól elütő gazdálkodási, égalji, talán társadalmi viszonyai is nem kedveznek annyira, legalább ezidő szerint, az iparnak, hogy az itt azokkal versenyezve nagyobb lendületet vegyen. De ha az alföldi élénkebb iparú városok viszonyait hasonlítjuk össze ami viszonyainkkal, nem a legkedvezőbb következtetéseket vonhatjuk le belőlök.

Nézzük például Debreczen városának iparát. A debreczeni városi ipariskola értesítője szerint 54 féle iparágra oszlanak a tanonczok, nálunk e szerint csak 29 iparágat találunk, s így 25 iparág van Debreczenben, a melynélünk nem üzetik vagy ha üzetik is még jelenleg ezen mesterségen nincs tanoncz. Érdekes lesz azokat előszám-

lálnunk. Ma nincs városunkban iparos tanoncz: aranyműves (pár év előtt volt egy aranyművesünk), borbély (fodrászok vannak), csutorás, czukrász (mester van) esztergályos (ez iparágon mestereink többen vannak, de tanonczai nincsenek), fazekas (mester van) fényképesz (mester van), fésűs (mestereink vannak), gubás (mester sincs, különben nálunk ez iparág nem is boldogulhatna), kaptafaragó (tudtunkkal mester sincs, pedig jól megélhetne), kárpitos (mester sincs), kefekötő (mester sincs), késes (mesterek vannak), kósárkötő (tudtunkkal ez iparral nálunk foglalkoznak), kőfaragó (viszonyaink olyanok, hogy nem igen élhetne meg), órás (mester van), orgonakészítő (mester sincs, zongora hangolót is mindig másunnak kell berendelnünk) piparezező (mester sincs), rézőntő (szintén nincs), reszelővágó (nincs), szitás (mester van), szűrszabó (mesterek vannak), sücs (szintén vannak mesterek) és szappanos (mester van). Itt csak Debreczent hasonlítottuk össze. S már is feltűnő, hogy egyes mesterségek ott sem virágnak. Ott nem találjuk a kádár, kékfestő, rokkás, szijgyártó, takács mesterségeket képviselve, ezek nálunk sem igen boldogulnak már. Pedig volt idő mikor ezen utóbb megnevezett mesterségek közül p. u. a kékfestő a legjobb mesterségek egyikének tartott.

TÁRBUZA.

A légyott.

(Igaz történet)

Tamás Tamás 28 éves fiatal ember és valószínű fogalmazó valamely miniszteriumban. Ragyás képű kis emberke, de szorgalmas és ambitiotus. Az egész világ megvan győződve felőle, hogy még sokra viheti. Ő maga legjobban, s minden pillanatban várja titkárrá való kineveztetését.

Német Amália fiatal leánya, kised, sovány, szintén ragyás képű, de rendkívül érzékeny és ideges. Szemeinek zsilipjei mindig rendelkezésére állanak, akkor sir a mikor akar. Szóval valóságos eszménye azon hölgyeknek, kik ha a rendkívüli körülmények csodálatos összetalálkozása folytán férjet képesek magoknak kaparítani, e szerencsétleneket idejekorán megőszítik, agyon szekirozzák, kerékbe törlik, s jól kiérdemelt kora sírjukba fektetik.

Még az a szerencse, hogy az e fajta kisasszonyok ritkán, többnyire csak akkor kapnak férjet, — ha gazdagok.

Német Amália pedig még csak nem is volt gazdag, mégis kapott férjet.

Még pedig milyen férjet! Tamás Tamást, a kiról az egész világ megvolt győződve, hogy még sokra viheti.

Hogy az olvasó ne törje soká a fejét rajta, hogy mindez miként történt, hanem mindjárt meg-

értse a dolgot, nem kell többet mondanom, mint hogy Német Amáliának a papája miniszteri tanácsos, még pedig a Tamás Tamás miniszteriumában, és így az, hogy Tamás Tamás sokra vihesse a dolgát, első sorban tőle függött. Kezében volt sorsa.

Ezt tudta Tamás Tamás is, s azért egyetlen egy estélyéről sem maradt el a tanácsos urnak, s Amália kisasszonynak állandó s mondhatni egyetlen cotillion táncosa volt úgy az estélyeken mint mindenütt a világon, a hol gonosz sorsa összehozta vele, — mert ő e találkozásokat így szokta nevezni. Nem volt képes bajakat felfedezni rajta, sőt bizonyos hideglelésszerű borzadást érzett mindannyiszor, valahányszor így kellett hozzá szólnia: „Ha esetleg nem lenne elígérkezve kisasszony, szabad esedeznem a cotillionért.”

Mindég szabad volt, Amália kisasszony soha sem volt elígérkezve, sőt nem is akart elígérkezve lenni, — mert . . . oly csillagok lévén, kik egymást kergetik . . . Amália kisasszony sem cotilliont, sem mazurkát sem semmiféle más táncot sem szeretett annyira senkivel táncolni, mint Tamás Tamással, pedig ez a nagy jövőjű fiatal ember a táncban — mint mondani szokás kissé ügyetlen és szögletes volt, a csárdásban pedig ép úgy ugrált mint valami medvebocs. Ezt mindenki látta és megmosolyogta, csak Amália kisasszony nem látta: Fülíg bele volt szerelmesedve a szerencsétlen.

Igy állanak a dolgok, midőn a magyar gaz-

dasszonyok álarczos táncvigmánának nagy éjszakaija megérkezett.

Az egész világ ott volt, csak Német Amália kisasszony nem lehetett ott, mert midőn délután Tamás Tamás tiszteletét tette, ott feküdt a divánon irtózatoss migrainban szenvedve.

Tamás Tamás tehát könnyű szívvel sietett fel a redoutba. Első eset volt, hogy magát szabadnak érezte s nem lehetett az estét Amália kisasszony lábainál udvari szolgálatban töltenie.

De Tamás Tamás korán örült és csalatkozott. Amália kisasszony mint kertész-leány megjelent a bálban, s az egész migraine csak hadi csel volt.

Tamás Tamás egy oszlophoz dülve nézte az előtte elhaladó álarczos menetet, s kíváncsian várta; nem kerül-e számára is valami kalandocska.

Egyszerre hirtelen egész lényében összerázkódott. Egy gyöngéd kis kéz érintette karját, s egy vékony elváltoztatott hang azt kérdezte tőle hogy, hogy mulatsz Tamás?

Kertészleány volt, gyöngéd karcsú termettel s oly kaczer álarczczal és kalapkával fején, hogy Tamás rögtön érdeklődni kezdett iránta.

Hozzá szegődött, élénk társalgást kezdett s az egész estét vele töltötte. Oly jól mulatott, hogy mikor a leány azt mondta, hogy no most lsten veled, föl kell keresnem a mamát, már fülíg beleszeretve, s megragadva álarczos nőjének kezét, légyottot kért tőle.

Ezen rövid szemléből az tűnik ki, hogy iparunk nincs emelkedőben s így mint társadalomnak nekünk kötelességünk azt a hol lehet s a hogy csak lehet emelnünk. S ha távolabb eső iparségélyezésére kinyújtjuk karunkat, okvetlen első kötelességünk ügyelni nekogy a magunkét elejtsük.

Hogy pedig ez az erdélyi ipar pártolásra kiküldött végrehajtó bizottság tagjai előtt tudva van, s hogy azokat is hasonló elvek vezetik, az szolgáljon megnyugtatósnul azoknak, kik a mozgalmat aggodalmas szemmel nézték!

Költség-előirányzat Szarvas község bevételei és kiadásairól az 1887-ik évben.

I.
A bevétel tárgya 1887. évre előirányoztatik az 1886. évi pénztári maradvány — 2. Községi épületek hazhéréből 1448 frt, 3. Községi földek hasznóbéréből 4866 frt 90 kr, 4. Házilag kezelt községi földek jöved. 1318 frt, 5. Elfogatózásokból 225 frt, 6. Községi bikák eladásából 300 frt, 7. Községi bikák hasznalataból 225 frt, 8. Gabona és lábas jöszög mázsálása 160 frt, 9. Állami ménék tartásáért 220 frt, 10. Vadászati jog hasznóbéréből 262 frt 50 kr, 11. Urbéri koresmáltásból 1752 frt 21 kr, 12. Bérlok által megtérített adó 596 frt 80 kr, 13. Behajthatanná vált községi adó 130 frt 73 kr, 14. Adóvégrehajtási díjakból 497 frt 96 kr, 15. Árvatári kezelési díjak és a tartalék alap kamataiból 823 frt 45 kr, 16. Ipardíjak s iparbírságokból 50 kr. Bevétel összege 12876 frt, 55 kr.

II.
A kiadás célja. Az 1887. évre előirányoztatik. 1. A község államadója 1796 frt 69 kr, 2. Tisztviselők fizetése 9550 frt, 3. Kezelő s segéd-személyzet fizetése 3850 frt, 4. Községi rendőrség fizetése 2400 frt, 5. Községi rendőrség ruházata 624 frt, 6. Községi rendőrség fegyverzete — 7. Községi cselédség fizetése 3098 frt, 8. Községi cselédség ruházata 336 frt, 9. Napi díjak s utazásokra 400 frt, 10. Irodai szerekre 500 frt, 11. Világítás a városházán 100 frt, 12. Községi épületek fentartására 600 frt, 13. Községi épületek tűzkár elleni biztos. 60 frt 56 kr, 14. Népnevelés s iskolai célokra 2595 frt, 15. Pallók, járdák s dobogókra 2000 frt, 16. Ártér utáni kirovás 297 frt 46 kr, 17. Vízi-puskák szakértői gondozása 40 frt, 18. Tűzoltó szerek beszerzésére — 19. Segélyezés és könyöradományokra 30 frt, 20. Helybeli kórház és ápoidára 1620 frt, 21. Mesteremberek s kereskedők számlája 1000 frt, 22. Községi lovaknak abrak 1028 frt, 23. Bikaborjuk vételére 300 frt, 24. Állami

esődörések élelmezése 90 frt, 25. Állami ménék ellátása 299 frt 60 kr, 26. Utczai világítás 673 frt, 27. Jegyzői nyugdíj alap 361 frt 10 kr, 28. Adóhátralékok leírása 130 frt 73 kr, 29. Előre nem láthatokra 2500 frt. Kiadás összege: 36280 frt 14 kr. Bevétel összege: 12876 frt 55 kr. Mutatkozik hiány: 23403 frt 59 kr, a mit az állami adók utáni kivetendő községi adó van hivatva pótolni.

T a n ü g y.

I s k o l a i értesítés. Vettük a budapesti II. ker. (budavizi városi) közs. polg. fiúiskola mellett felállított közép kereskedelmi iskola értesítését, mely szerint ez intézetnél a bekövetkező tanév kezdetével megnyílik a III-ik osztály s ezzel az intézet teljessé lesz. A kik a harmadik osztályt itt végzik záró (érettségi) vizsgálatot tesznek s ez alapon az egy éves önkényességi joggal ruháztatnak fel. A beiratások aug. 30-tól szept. 3-ig tartanak. Felvételnél a községi real. vagy polg. iskolai négy osztályt végzett növendékek.

R ó s e r f e l e kereskedelmi intézet. Vettük a nyilvánossági joggal felruházott ezen intézetnek értesítőjét, melyből kitűnik, hogy ez intézet 4 polgári és 3 kereskedelmi osztályból áll. Végzett növendékei az egy évi önkényességi katonai szolgálatra jogosítvák. A beiratás iránt Budapesten VI. Eötvös-utca, saját háznál kell jelentkezni.

A budapesti állami közép-ipartanodában a beiratások f. évi szept. hó 1-ső napjától 10-dik napjáig tartanak; a tanulóknak a beiratásnál szüleikkel vagy gyámjaikkal kell megjelenniük. A b.-pesti állami közép-ipartanoda igazgatósága.

Ujdonságok.

— **Képviselési** közgyűlés. Városunk képviselő testülete aug. 16-án d. e. 9 órakor közgyűlést tart. A megvitandó tárgyak: Az 1887-iki községi költségvetés megállapítása. A helybeli polgári leányiskola kérvénye segélyezés iránt. A közigazgatási tisztviselők, segéd- és kezelő személyzetre vonatkozó „fegyelmi szabályrendelet” meghirdetése Bizonyítványok felülbírlása, telepítés és előjárói jelentések.

— **Közgyűlés.** Ma d. u. 5 órakor a helybeli polgári leányiskolai társulat tisztújító közgyűlést fog tartani.

— **Szirmay L. Árpád** a sarvasi r. kath. egyház újonnan kinevezett plebánusa, illelőleg egyelőre adminisztrátora, aug. hó 11-én érkezett városunkba. Legyen általunk is üdvözölve!

— **Ipariskolai értesítő.** Lapunk mult számában ismertettük a csabai, gyulai, békési és sarvasi ipariskolák értesítőit, azóta megkaptuk az orosházi értesítőt is. Ennek tartalma: „Olvasás és fogalmazás az ipariskolában” értekezés Eröss Samutól. Jelentés az 1885/6-ik iskolai évről. Figyelmeztetés. A jelentésből megtudjuk, hogy az ipariskolai bizottság elnöke: Tavasz János, jegyzője: Podsztrelen György és 28 tag. A tanító testületben van: Ritter János igazgató, Podsztrelen György, Varga István és Eröss Samu. Összesen három osztály állott fenn, a növendékek száma: 220.

— **Övö intézeti** közgyűlés taotatt mult vasárnap aug. 8-án d. u. 3 órakor. Ennek főtárgyai voltak: a mult évi számadás felülvizsgálata, számadó felmentése s a tisztviselők választása. Elnöknek újabb három évre K u c z k a y János ügyvéd, alelnöknek: Dr. F u k s z Ede, jegyzőnek: B r a c s o k István, gondnoknak: S z ü l e Kálmán választottak meg, a választmány tagjai újra meglőnek erősítve. Kiemeljük az övöintézeti választmány azon üdvös intézkedését, hogy az alapszabály értelmében rendezte a felügyelet kérdését, a mennyiben határozatba ment, hogy a választmányi tagok felváltva hetenkint az övö intézetet megfogják látogatni.

— **Színészeti.** Komlós József, a székesfehérvári színház igazgatója jól szervezett operette, dráma vigjáték- és népszínmű társulatával Lippáról, hova átutazólag nyolcz előadásra meghívott, e napokban városunkba fog megérkezni. Az előadásokat válogatott műsorral kezdi meg, a többek közt: Egy éj Velencében, Gasparone, Rip van Vinkle nagy operettek. Bűvös vadász, Mártha operák, Zilah hercege, Rhea grófné, Denis drámák, Arany pók, Tüzzől pattant leány bohózatok, Felhő Klári, Sári néni, Vadgalamb népszínművek fognak előadatni. A társulat legkiválóbb tagjai: az igazgatón kívül Kőmivesné, Juhászné Pajor Ágnes, Nagy Vilma, Völgyi Katieza, Sándor Emilia, Sandor Emil, Kenedics Kálmán, Juhász Sándor, Ferenczy Gyula, Hegedüs Zsigmond, Pénzek Bandi. Reméljük, hogy közönségünk a jól szervezett társulatot megérdemelt pártolásban fogja részesíteni.

— **Kimutatás.** a sarvasi regale közbirtokosság pénztára állapotáról 1885. évi jan. 1.— dec. 31-éig. Ily czim alatt jelent meg a számadás Darida Mihály pénztárnok által összeállítva, mely szerint az összes bevétel 40175 frt 55 kr, hátrább 16,075 frt 34 krt tett ki, az évi kiadás volt 16675 frt 74 kr, s így a közbirtokosság készpénz készlete 23499 frt 81 krt tett ki. Csak az kár, hogy ezen jelentékeny pénzüsszeg ismét annak a sorsnak néz elébe, hogy egynehány ezer részre felosztva ki fog osztatni a nélkül, hogy városunk közcéljaira fordíthatnák. Bizony itt volna az ideje, hogy a közbirtokossági közgyűlés ezt például egy artézi kut furatására fordítaná. A közönség többet nyerne vele, mint a mit az osztalékkal nyer.

— De hát mikor és hol? kérdé a kertészleány felindulástól remegő hangon.

Tamás Tamás gondolkozni kezdett. Elő eset volt, hogy valaki légyottot adott neki. Sokáig habozott, hogy hová rendelje. Végre is elég szerénytelenül és ügyetlenül saját lakását említette.

Oda nem megyek — mondá a kertész leányka — hanem ha akarod holnap tizenkét órakor az állatkertben a majmok kalitkája előtt. Ott föltűnés nélkül találkozhatunk.

— Ott leszek.

Ott is volt. valamint Amália kisasszony is Mikor Tamás Tamás megpillantotta Amália kisasszonyt, majd hanyadt esett ijedtében. Mindjárt kitalálta, hogy cselészövénynek esett áldozatul. Amália kisasszony azonban mosolyogva hozzá lépett, s kaczer hangon így szólt:

— Látja, megtartottam szavamat. Eljöttem megkérdezni, hogy mi az hát, a mit oly sürgősen akar tudtomra adni?

Tamás zavartan hebegett valamit a kellemes meglepetésről Amália kisasszony pedig nevetésben tört ki, s azt mondta, hogy tudta, hogy felismeri őt, maskép nem mert volna eljönni.

De nevetését hirtelen ijedt sikoltással váltotta fel.

— Jaj a papa!

Valóban az egyik ösvényen a tanácsos ur ó nagysága közeledett.

— Mi ez? kialtá elszörnyűködött hangon,

midőn leányát megpillantotta. — Hogy jöttél te ide?

— Bocsánat papa, soha sem teszem többet. — És ön is uram? Ön compromittálta, megölte jó hírnevét!

— Bocsánat nagyságos uram . . . remegé Tamás . . . csak azt akartam tőle megkérdezni hogy . . . hogy . . . eljön-e hozzám feleségül? . . .

— Nos? kérdé gúnyosan a tanácsos ur.

— Van szerencsém Amália kisasszony kezét megkérni.

— Az már más . . . mondá mosolyogva a tanácsos ur.

Tamás félév óta férje Amáliának. Sütik, főzik, őszítik és kopaszítják.

De már titkar, s ha Isten a miniszteri tanácsos urat élteti, esztendőre vagy kettőre osztály tanácsos.

Meg is érdemli szegény, megszenved érte.

B A L Á Z S S Á N D O R.

Novák Antal életéhez.*)

A harminczas és negyvenes évek történetében Békésvármegye kiváló szerepet játszott, mert kiváló tehetségű férfiak működtek benne.

Ezek közt Novák Antal egyénisége, kiváló

*) A Békésmegyei Régészeti és Mivelődéstörténelmi Társulat most megjelent évkönyvéből. Szerk.

szellemi képessége és vas szorgalma oly befolyást gyakorolt, melynek nyomai sok tekintetben még ma is érezhetők. Jegyzői tolla épen úgy, mint alispáni intézkedései elárulják nagyobb szabású tevékenységét. Aztán mint országgyűlési követ is becsületet szerzett vármegyéjének. 1830-ban, mint a Vidovics uralma alatt elszibadt megyében keletkezett szabadelvű pártnak jelöltje nagy diadallal választott meg országgyűlési követé b. Rudnyánszky Mihályval együtt. Két év mulva ismét ő volt megválasztva Szombathelyi Antallal, — mert csak ő képviselhetette méltóan azon eszméket melyek a megye utasításában főképen az ő kezdeményezése, s B. Wenckheim Béla és Tomcsányi József ákkori tiszteletbeli aljegyzők közreműködésével befoglaltattak.

Idősebb polgártársainknak még ma is élénk emlékezetében van Békésvármegyének azon határozata, mely szerint az 1830-ban félbeszakadt országgyűlés által meg nem szavazott adók behajtását, illelőleg a királyi pénztárba való beszoalgtatását megtagadta. Ezen határozatától a vármegye csak a kormány beavatkozása után állott el; de míg el nem állott, az elfoglalt, álláspont védelmezői, s ezek közt az első sorban Novák Antal, nagy feltűnést okoztak az országban. Mikor 1834-ben a megye felirt a kormányhoz, hogy az elejét urbéri V. és VIII. t.-czikk visszaállításának s midőn ez ügyben országgyűlési követeknek támogatása céljából körlevelet bocsátott a törvényhatóságokhoz: a kormány Szirmay Ádám szemé

— **Megjött végre!** Őt álló hétig epedtünk utána s velünk együtt az elikkadt, kiégett természet, de már most megjött a felhők áldott esője. Aug. 12-én délután nagy szél kerekedett felkavarva a portengert, de már ember-állat ösztönszerűleg érezte, hogy közel van a por ellensége a víz. Este azután megdördült az ég, összetorlódtak a sötét fellegek, vakító villámok kápráztatták a szemet. A levegő telve volt villamossággal. A szél lecsendesült és megeredt az eső, a várva várt eső. Milyen üdőség utána a levegőben, milyen élet a természetben, mennyi megújult remény a szívekben, hogy még nem pusztult el minden, a miről a gazda már-már lemondott!

— **Kender-áztatás.** Bár megszoktuk már azt a kellemetlen illatot, mely a Körös alsó részéről, az Annaliget felől terjeng, — s bár be kell látnunk hogy a kendert ki kell áztatni valahol, de azt mégsem tartjuk a hatósági rendelkezéssel megegyezőnek, hogy az e ezélra kijelölt helyen kívül is, vagyis a Körösnek felső részén, a nyulzug felé áztatják némelyek kenderüket. A mit az egészségi szempontok elleneznek, azt mégsem volna szabad figyelmen kívül hagyni.

— **Csoda borjú.** Mint lapunknak írják Rákospalotán, az ottani evang. tanítónak tehene hat lábú borjút hozott világra, mely már közel két hónapos és teljesen életképes. Szép ritkaság lesz, ha fel nevelődik e csoda borjú.

— **Táncvigalom.** A helybeli iparos ifjuság folyó hó 29-én a Bárány vendéglő nagytermében táncmulatságot rendez.

— **Meghívó.** A békésvárnegyei tanító-egyesület 1886. augusztus 25. B.-Csabán közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozata. 1. Aug. 24. d. u. 4 órákor igazgató-bizottsági gyűlés. 2. Aug. 25. d. e. 8—9 ig gyakorlati tanítás a természetrajzból. Előadó: Láng Gusztáv. 9 órától közgyűlés. Ennek tárgyai: a) Elnöki megnyitó beszéd Németh Lajos egyesületi elnöktől. b) Jelentés az egyesület munkásságáról az 1885—86. esztendőben Sass István főjegyzőtől. c) Donner Lajos előadása: „A népiskolai közegészségügy”-ről. d) Galli János előadása: A tornatanítás Békésmegyében czimű tételről. e) Az igazgató-bizottságnak az „Eötvös alap”-ra vonatkozó indítványa. Előadó: Simkó István. f) Ugyancsak az igazgató-bizottság indítványa az igazgató bizottsági gyűlésre utazó tagok uti költségeinek megtérítése tárgyában. Előadó: Rohay János. g) A pénztár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. h) Könyvtáros jelentése. i) Targyalása azon írásbeli indítványoknak, melyek a közgyűlés előtt legalább tíz nappal az elnökséghez benyújtattak. j) Tisztújítás. Az igazgató bizottsági gyűlés, a gyakorlati tanítás és a közgyűlés a polg. leányiskola épületében fog megtartatni. Azok, a kik ingyen szállásra számítanak, a közgyűlést megelőzőleg 4—5 nappal jelentkezzenek Donner Lajos rendező bizottsági el-

nöknel. B.-Csaba, 1886. aug. 3. Német Lajos, egyesületi elnök.

— **Öcsödi községi előfogatás.** Öcsöd községe szept. 5-én d. u. 3 órákor a községi előfogatást árlejítés útján ki fogja adni. — A gyulai törvényszék s a területéhez tartozó járásbíróságok részére 1887-ik évre szükségelt irodai anyagszerek beszerzése árlejítés útján szept. 16-án d. u. 3 órákor Gyulán fognak kiadni.

— **Bűnös gyermekek.** A szeghalimi kir. járásbíróság f. ho 9-én szállította be a gyulai kir. ügyészség fogházába a k.-ladányi gyujtogatások tetteseit. Ezek Kovács Rebeka 14 éves, már tavaly is követett el gyujtogatást akkori gazdája kárára, Márton Juliánna 18 éves, és a 12 éves Gal Eszter, ki 3 egymást követő napon 4 ízben gyujtotta fel az ivánfenéki ármentesítő-társulat egyik partör lakánál levő istállót, s a védelmi anyagkészletet; — mindannyiszor porig égett a mit meggyujtott.

— **Cserehely.** Szarvason egy német községből való gyermek cserébe elfogadtatik. A feltételek iránt tudakozódhatni a kiadó-hivatalban.

Szerkesztői mondanivalók.

Békés. J. L. Lapunk jelen számából kiszorult. A többire nézve magán levélben.

Békés. T. A kérdéses ügyet befejezettnek jelentettük ki, s így arra vonatkozólag többé semmit sem közölhetünk.

Beküldetett. Egy mintaszerű tan- és nevelő intézet. Ugy örül a szívem, valahányszor közeletünk bármelyterén valamely feltűnőbb és szembeszökőbb haladást látok. De legjobban akkor, a midőn a tanítás és nevelés terén tapasztalok fejlődést és emelkedést. Mert nemzetünk jövője a tanítás és neveléstől függ. A haza, reménye a fiatalság s ennek miként fejlesztése a haza jövője. És ez a fejlődés, ez az emelkedés, akármit beszéljenek is a mindent gáncsolók, meg van a Trefort korszakban, ha még tökéletesen el nem értük is a sok századok óta fejlődő nyugoti népek színvonalát, de azért csak a szándékosan szemet hunyó nem látja meg az évről-évre történő emelkedést. Hogy az elvi harez a különböző rendszerek és tantárgyak felett nálunk még nincs kiküzdve, az tény, — de hát hol van kiküzdve? Nem tart-e még folyvást úgy Berlinben, mint Párisban vagy Londonban?! Hanem azért vizsgálja meg valaki nyilvános iskoláinkat, elfogulatlan szemmel, ha tökélyt nem talál is, de törekvést, jó irányt, jó szellemet s már igen szép magasságú színvonalat — igen. De pematics nyilvános iskoláinkban, hanem — a mi szintanyira örvendeztet, ha még nem örvendezesebb — magán intézetekben is. Ezek nagy részében is eltagadhatlan törekvés a modern követeléseknek megfelelni. Ez alkalommal különösen egy

valójában mintaszerű tan- és nevelőintézetre kívánom a tanügy barátait, de különösen a szülők és gyámok figyelmét felhívni. Ez Fekete József ny. főgymn. tanár tan- és nevelő intézete Budapesten az Andrássy-út 130 számú villában, a melyet a napokban volt alkalmam meglátogatni. A palotászerű épület, mely nagy árnyas kert közepén fekszik, a városliget közvetlen szomszédságában ép annyira meglepett kényelmes és czélszerű berendezésével, mint az intézet taneszközeinek gazdag gyűjteménye, minőhöz hasonlólt magán intézetben én legalább nem igen láttam. De nem csak czélszerűséget, de bizonyos, igazán nagyvárosi luxust is észleltem a berendezésben, mely a növendékekre bizonyára a legjótékonyabb hatással leend. Igazi mintaszerű intézet, mely megérdemli, hogy a mint a miniszter meg is ígérte, mielőbb nyilvánossági joggal ruháztassék fel. Aztán az a sajtáságos s bámulatos tan- és nevelési módszer a mit Fekete követ! E tanára nézve nem létezik sem rossz tanuló, sem rossz nevelésű gyermek. Ugy átalakítja őket egy rövid egy év alatt, hogy a szülők alig ismernek reájuk s szeméiknek is alig mernek hinni, midőn fiaik jó bizonyítványaikkal földicsékesznek. Szóval Fekete valóságos specialista a tanítás és nevelés terén, s ha nekem tíz fiam volna, mind a tízet csak az ő kezére merném bízni. Ennyi elismeréssel tartozom a jeles intézetnek és Fekete igazgatója alatti jeles tanároknak. Balázs Sándor.

Irodalom és művészet.

Ausztriai és magyarországi képviselő választó kerületek térképe.

E munka a monarchia mindkét felében levő összes választó kerületek politikai pártállását szemléltethetőleg, azaz oly módon tárja előnkbe, hogy a térképnek egyszerű áttekintése után emlékeztünkben maradó tiszta tájékozást nyerünk a birodalom mindkét felének politikai helyzetéről.

Felhívjuk lapunk t. olvasóit e térkép-vállalat pártolására azon oknál fogva is, mert e mű szerzője Kreith Béla gróf a térkép — minden előfizető által ellenőrizhető — tiszta jövedelmének reá eső részét az orsz. magyar iskola egyesületnek adományozta.

A térkép bevételéből Kreith Béla gróf f. év július 30-án 100 frtot küldött az orsz. magyar iskola egyesületnek oly czélból, hogy ez összeget az említett egyesület egy Bécsben már régen égetően szükségessé vált első magyar iskola alapításához fordítsa.

Miért és hogyan kell, hogy népszerűbbé tétessék hazánkban az iskola-takarekpénztárak intézménye? E czímen Szarvasi Arnold Sziszeken (Horvát ország) egy magyar művet ad ki. Előfize-

lyében királyi biztost küldött ki a „lázító” vármegye megfékezésére. Szirmay vizsgálatot rendelt el azok ellen, akik a felirat szerkesztésében részt vettek.

Ezek között volt első sorban Novák Antal. A megyében kifejlődött ezen viszonyok és a családi körülmények arra kényszerítették őt, hogy követi mandatumát letegye. Junius hó 19-kén tartott megyei közgyűlésen bejelentette lemondó szándékát. A multra nézve megköszönvén az iránta nyilvánult bizodalmat, a jövőre nézve felmentetni kéri magát ezen állásától.

Lemondó levele így hangzik:

Tekintetes Nemes Vármegye! Polgártársainak bizodalmat bírnai a legnagyobb szerencse, — megelégedésökre érdemesülni a legnagyobb jutalom! Ha az elsőnek soha meg nem hálálható elnyerése folytában Országgyűlési követségbeni eljárásom reám nézve eme másikat is szülheti, — úgy még annak elgondolása is, hogy nem vala ez aldozat nélkül elérhető bennem csak boldogító, és mindenre, mi a Haza, s jelesül e megye közjavára czéloz, — újabb ösztönt adó érzetté váland. De miután a jelenvalólag már tizennyolcz holnapokra kiterjedt Országgyűlésének, hozzá vethető leg alkalmasint még több évekig előre látható elartása nagyobb aldozatot kíván, mintsem hogy házi környűállásaimra figyelmezve én a Tek. Karok és Rendek Országgyűlési képviselőjük a legelszántabb buzgóságom mellett is a Dieta végeig megmaradhassak: engedjék meg a Tek. Karok és

Rendek, hogy a követi díszes pályáról lelépve hon maradhassak s illető tiszt körömbé visszatérhessek. — Elérzékenyülve teszem ezen lépést, mint polgár, — de a szívnek parancsoló szavát, mely a férfit hoz és atyához szól, idején megérteni szinte kötelesség. Mélységes tisztelettel esedezem tehát a követségtől kegyes feloldoztatásomért, a bennem helyezettett bizalomért pedig alázatos köszönetemet teszem, és egyszersmind önként előre kijelentem, hogy eddigi sáfarkodásomról az országgyűlésen a mennyire t. i. a dolgok jelenleges állapontjait lehet és szükségés számot adni fogok és tudok is. — Hódoló tisztelettel maradok kegyes malasztaiaba ajánlva, a Tekintetes karok és rendeknek alázatos szolgálja. Novák Antal, s. k. főjegyző. Kelt Gyulán, 1834. junius 18-án.

A vármegye rendei sajnálattal fogadták szeretett követjüknek ezen szándékát, s egyuttal felkérték az alispánt, hogy őt „a megye nevében követi pályájának továbbra is leendő folytatására bírnai igyekezzék.”

Az alispánnak fáradozása eredménytelen lévén; másnap egy küldöttség által szállították fel a rendek a követség megtartására és a gyűlésen való megjelenésre; — eleve is biztosítván őt arról, hogy a rendek a követi számadás kötelezettsége alól felmentették.

Egy kis idő múlva a küldöttség az ünnepeket követve együtt megjelenvén, az erre felhangzott éljenzés lecsillapodása után kinyilatkoztató: hogy ő mint követ kötelességénél egyebet nem tett,

mely mindig abból állott, hogy tántoríthatlan egyenességgel s eltökéllett szándékkal utasításának eleget tegyen, s a megyének, azt czimerező dicső szellemét divatoztassa s országossá tegye. Es hogy követségbeni eljárása a Karoknak és Rendeknek megelégedésökre s kedvökre van, annak minden érdemét meghaladó tanúsága az, hogy a Karok és Rendek ötét már tegnap az első alispán által a követség további folytatása iránt felszólították, ma pedig különös küldöttség által is kegyeskedtek ebbeli kívánságokat nekik tudtára adatni, sőt magok közé felhivatni, előre a viselt követségbeni számadás minden terhe alól mentnek nyilatkoztatni. Jóllehet ilyen küldők követének lenni dicsőség, s noha a karoknak és Rendeknek csak sejdíthető kívánságát is parancsolat gyanánt szokta tisztelni: — mindazáltal házi körülményeit szemügyből nem bocsájthatván s azokra nézve többé magát az országgyűlésére való visszamementelre nem ajánlhatván, vérző szívvel kénytelen magáról elharítani azon bizodalmat, melynek kimutatása minden érdemét s legmerészebb reményeit is felülmulta — azzal fejezvé be előadását, hogy a hol a hazafui kötelességében eljár egyes polgár ily jutalomra tarthat számot, mint a milyen ime nekik jutott osztályrészül, ott a haza közügye legnyertesebb. — A mint van ösztön, van jutalom.*

(Vége köv.)

tési felhívásában megjegyzi: Tény, hogy nem ephemer mulatság, vagy ingerlő olvasmányt nyujtok művemben, de én teljes meggyőződés szerint az alapnevelést ismerem a nemzeti jólét alapjának, karöltve a takarékoság realis eszméjének sikeres keresztül vitelével, ennél fogva munkám egész szeleme ez színter meggyőződésnek hódol. Azért szives készséggel irtam meg e művet és bizalommal nyujtom át mindazoknak, kik ebbeli meggyőződésemet osztják és ez eszme harcban velem rokon-szenveznek. A mű lehető csinosan kiállitva jelenik meg f. évi szeptember hóban. Előfizetési ára: 50 kr, mely összeg mielőbb de legkésőbb f. évi aug. végeig hozzám Sziszekre, vagy a „Zalai tanügy” szerkesztőségéhez N.-Kanizsára küldendők.

A Békés vármegyei régészeti és művelődés történelmi társulat évkönyve az 1884-es-ik évről megjelent. A jelen évkönyv ezen társulatnak immár tizenegyedik kötete. Mint az elébbi tiz kötet ugy ez is meggyőzően vonatkozó becses dolgozatokat közöl. A jelen kötet tartalmát képezik: Irodalmi dolgozatok: Bonyhay Beniamin emlékezete Göndöcs Benedektől. Törökvilág Békésmegyében, Karácsonyi Janostól. Győry Vilmos emlékezete, Zsilinszky Mihálytól. Békésmegye nemzetségei, Karácsonyi Janostól. Novák Antal életéhez adat, Zsilinszky Mihálytól. Regesták Békés vármegye jegyzőkönyveiből 1715—1795. (folytatás) Haan Lajostól. — Hivatalos közlemények: Elnöki megnyitó, indítvány a felolvasásokra vonatkozólag, jegyzőkönyv, pénztárnoki és muzeuméri jelentések, alapszabályok, tagok névsora. A becses tartalmú könyvet ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

Felelős szerkesztő: Mihály József.
Főmunkatárs: Bolygó.

Árlejtési hirdetemény.

A b.-gyulai kir. ügyészségnek 4031—1886. számú átiratához képest a vezetésem alatti kir. járásbíró fogházában az 1887. január hó 1-től decz. 31-ig letartóztatandó vizsgálati és elítelt foglyok élelmezése f. év augusztus hó 30 napján délelőtt 10 órakor hivatalos szobámban megtartandó árlejtésen a legolcsóbban vállalkozónak fog bérbe adatni.

Egy adag főtt étel kikiáltási ára 10.35 kr.

Egy 56 dekagramm kenyéré 6.16 kr.

A beteg foglyok étele az itt megtekinthető „étkezési rendben” foglalt árakon fog kikiáltatni.

Végül figyelmeztetnek a vállalkozni szándékozók, hogy kivételével az orvos által rendelt amaz ételek- és italoknak a melyek a beteg letartóztatottak számára megállapított 6 fokozatú étrendben elő nem fordulnak s a melyekért a vállalkozó a piaci árjegyzék alapján százalékos levonás nélkül elégtetik ki; külön felszámításnak az élelmezési anyagok bárminő pótlása czimén, semmi szín alatt sem leend helye.

Szarvason, 1886. augusztus hó 6.

KONTUR JÓZSEF
kir. járásbíró.

926—1886 tkszám.

Arverési hirdeteményi kivonat.

A szarvasi kir. járásbíró mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Landberger & Spitzer végrehajthatónak **Stern Dávid** végrehajtást szenvedő elleni 1000 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a b.-gyulai kir. törvényszék (a szarvasi kir. járásbíró) területén levő Szarvas községben fekvő a szarvasi 1507 számú tjkvben foglalt Stern Dávid nevén álló A I. 1. rsz. a (2273/74) hrsz. 438 □ öl beltelkes házra az árverést 1016 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1886. évi augusztus 31-ik napján dél előtt 10 órakor Szarvas község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 101 frt 60 kr készpénz, vagy az 1881. évi nov. hó 1-én 3333 szám a kelt igazság ügy miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró mint tkvi hatóság.

Szarvas, 1886. april 29-én.

KONTUR JÓZSEF,
kir. járásbíró.

H I R D E T É S E K.

Kitüntettetett:
A gráci 1880. évi orsz. kiállításon elismerési oklevéllel.
A triestzi 1882. évi kiállításon bronz-éremmel.
A bécsi 1883. é nemzetk. gyógyszerész. kiállításon ezüst-éremmel.
A torontál-megyei gazdas. kiállításon 1884-ben ez. díszoklevéllel.
A budapesti 1885. évi orsz. kiállításon a nagy éremmel haladás- és versenyképességért.

A MOHAI
ÁGNEZ
FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdúsabb

SAVANYUVIZE

kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a víz mindazon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének feltöközése kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kizárólagos foraktár **Édeskuty L.** m. kir. udv. szállitonál Budapesten.

Ugyszintén kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Az 1885-ik évi elszállítás

palack **1.800,000** palack.

Szarvason kapható:
Nyácsik Soma és Réthy Sándor
u r a k n á l 12—10

Hirdetés.

Méltóságos Gróf Csáky Albiné
décsi birtokán

700 hold szántó,

kaszáló és legelő, major-
sági épületekkel ellátva,

jelenleg Bakay Géza úr bérlete meg-
szüntével jövő **Szent-Mihály-naptól**
kezdve

7 évre bérbe kiadandó,

vállalkozók alólirotnál jelentkezzenek.

Dely József,

3—3

számartó.

A legjobb és legszebb
HARMONIKÁK
és minden
Hangszerek
csak
Frimmel N. J.-nál
Bécs 30—28
VII. Kaiserstrasse 74
Harmonikák és hang-
szerek árjegyzéke kívá-
natra ingyen és bérn.